

Växer i nåden

och vår Herres och Frälsares, Jesu Kristi kunskap
2 Petr. 3: 18.

Växer i nåden! Vakten eder, I levande kristna, för att avsomna, försoffas, avstanna, bortdö! Växer till, söken alltid mer - mer tro och Kristi kunskap, mer kärlek, mer himmelskt sinne, mer ödmjukhet och gudsfruktan! Om någon sade: Jag har tillräckligt av tro, tillräckligt av kärlek till både Gud och människor, tillräcklig frid och fröjd i den helige Ande, tillräcklig ödmjukhet och gudsfruktan m.m., så skulle vi rysa för ett sådant själstillstånd, en sådan mörkrets makt över sinnet, en sådan säkerhet och tjusning. Men när en kristen, som väl icke med munnen talar så, dock alls *ingen tillväxt söker* i dessa stycken, är det fara värt, att han då med hela sin själ säger just detsamma: Jag har tillräckligt av tro, kärlek, gudsfruktan. Ja, det är sannerligen icke rätt väl, när en kristen alls icke bekymras om denna sak.

Frågan om tillväxten i nåden är därför bland de ämnen, som pröva och uppenbara vårt tillstånd, förrän vi mena det. Somliga känna en pil i hjärtat vid detta ämne. Ack, var är min tillväxt i nåden? sucka de. Tvärt om går jag tillbaka. Somliga åter läsa ordet om tillväxten med helt lugn blick, blott forskande, studerande. De lämna åt andra att taga det till hjärtat. Och här sannas Luthers ord: »De, som borde frukta sig, frukta icke; men de som icke borde frukta sig, de frukta. »Det finnes en tjusning, en mörkrets makt, som gör själen lugn, stark, modig, rådig, hård, förstockad, så att hon förnimmer intet, fruktar intet, tar åt sig intet, blott tänker, förstår, talar.

Skulle icke den tjusningen vara börjad hos dig, som är en kristen, och hör Herren Kristus själv utropa: »den rättfärdige fortfare att öva rättfärdighet och den helige att helga sig», men »den orättfärdige fortfare att göra orätt och den orene att orene sig» o. s. v., och du bekymras icke därom - du vet med dig, att du under dagarnas lopp icke bekymras om någon tillväxt, och att icke heller Kristi egna allvarsamma förmaningar gå dig till hjärtat? Skulle icke i ditt hjärta då vara någon tjusning? Varför icke? Varför är just du fritagen från all tjusning av mörkrets ande? Har djävulen icke mer någon ond mening med dig? Har han nu blivit god, eller är han död?

Tänk, när Kristi egna ord av så betänkligt innehåll icke mer röra dig! Rätta kristna, som icke alldeles somnat, hava ofta allra största bekymmer just däröver, att de icke finna någon tillväxt hos sig. Dessa hava därför ännu en Herrens fruktans Ande i sina hjärtan och stå ännu under hans regering, varigenom allt hjälps. Dessa och alla, som låta sig väckas, skola med nytta betrakta den andliga tillväxten.

Luther har en mycket lärorik anmärkning i början av en predikan på 21 sönd. efter Tref., då han säger, att tron i hjärtat aldrig är stilla, »utan är antingen i tilltagande eller i avtagande, och om det icke sker», säger han, »så är det ingen levande tro, utan allenast en död inbillning i hjärtat om Gud. »Detta gäller om hela nådelivet i hjärtat, tron, kärleken, gudsfruktan, och är en sann och tänkvärd anmärkning. Det är ett utmärkande tecken på den plantering, som den himmelske Fadern har planterat, att den är i beroende av den andliga vården och näringen, och därför stundom upplivas och tilltager, stundom åter avtager.

Den tro åter, som icke beror av näringen, utan står alltid lika fast, är blott en självgjord och död tro. Här är likväl en åtskillnad att anmärka: den allmänna säkerhetstron har det grova tecknet, att den icke blott lever lika väl all andlig näring förutan, utan ock är allra starkast, när intet Guds ord kommer den för nära, att den rubbas och förstöres just genom Guds ord.

Men de finare verkhelgonen likna däruti de kristna, att deras tro och frid är beroende och föränderlig, men beroende av deras religiösa iakttagelser, så att, om de försummat sin bestämda stund för dagen att läsa, bedja och dylikt, eller eljest någon reva i deras fromhetsklädnad blivit gjord, är deras tillförsikt rubbad, och friden återställs endast genom själva den fömyade iakttagelsen av den försummade andakten.

Men den äkta tron beror icke av själva iakttagelsen att läsa, bedja m.m., utan av innehållet av det, som läses, av Kristi kunskaps tillväxande eller avtagande. Därför säger aposteln här: »Växer i nåden och vår Herre Kristi kunskap. »Och den tröst och starkhet, som icke beror av Kristi kunskap, utan lever av sig själv, är icke Guds rätta nåd (1 Petr. 5: 12),

utan ett blomster, som växer ur själva hjärtat och har den egenskapen, att det förvissnar, »när Herrens Ande blåser därpå» (Jes. 40). Men om nådelivet är alltid antingen i tillväxt eller i avtagande, är det ju en förskräcklig sak att icke giva akt därpå, utan framleva helt obekymrad om tillväxten; ty om det verkligen är i avtagande, så skall det ock utdö, om icke snar ändring sker.

Om det en tid vanvårdats och avtagit, så måste det nödvändigt snart åter uppväckas, upplivas och stärkas, så framt det icke skall bliva själva döden. Detta är en ovillkorlig nödvändighet. Det duger icke att här säga: »Ja, det borde visst så vara; vårt nådeliv borde väl vara i övning; men vi skola väl hoppas det bästa, fastän detta icke sker!» Nej, det hoppet blir förtappat. Du kan icke behålla livet, om du icke alltid låter uppväcka dig till en ny tillväxt i nåden. Därpå hava vi många sorgliga bevis för ögonen. Vadan kommer det, att här och där själar, som började så hoppgivande i Anden, lykta i köttet, om icke därav att de i detta stycke icke låtit säga sig?

Att andligt stillastående medför andligt återfall; att tillväxt i nåden och fasthet i nåden höra tillhoppa, var just vad Petrus hade för sitt öga, då han skrev de ord, som vi nu betrakta, det se vi av sammanhanget. Ty då han i närmast föregående vers förmanat de kristna, att de icke måtte avfalla från sin egen fasthet, så tillägger han just då: »Utan växen i nåden och vår Herre Kristi kunskap. »Och av alla den store aposteln förmaningar i skriften, är denna den allra sista. Orden finnas i sista versen av hans senare brev.

Men han började ock detta brev med samma lärdom; ty då han förmanat, att vi i vår tro skola låta finnas dygd m.m., att vi icke skola gå »overksamma eller utan frukt med avseende på vår Herre Jesu Kristi kunskap», utan hellre »vinnlägga oss att göra vår kallelse och utkorelse fast», så tillägger han: »Ty om I detta gören, skolen I icke någonsin falla. »Det är just det andliga stillastandet, eller att man går overksam med avseende på vår Herre Jesu Kristi kunskap», som är den vanligaste vägen till återfall ur nåden; ty det verkar en tomhet i själen, en ledsnad och vämjelse vid det himmelska mannat; det gör, att den nya sången blir oss gammal och lång och bereder så för djävulen ett rensopat hus, där han nu går in och giver åt den lediga själen någon ny sysselsättning, åt den tomma, ledsnande själen någon ny gud och förnöjelse, och »tager då sju andra värre andar med sig; och den människans sista varder värre än det första. »övningen åter, eller nitet om tillväxt i det goda, nämligen när man icke blott vinnlägger sig om yttre goda gärningar, utan om hjärtats renhet, om verklig helgelse i tro och kärlek, den övningen håller alltid den andliga jordmånen saftig, den håller själen sysselsatt, fattig och förkrossad och gör, att Kristus alltid blir outhärlig, ordet smakligt, det andliga alltid nytt och kärt, korteligen hela livet friskt.

Även har Herren Kristus i det sista av alla sina härliga, i skriften upptecknade tal givit den allvarsammaste förmaning till andlig tillväxt. Det är på bibelns sista sida vi läsa: »Den orättfärdige fortfare att göra orätt och den orene att orena sig, den rättfärdige fortfare att öva rättfärdighet och den helige att helga sig. Se, jag kommer snart, och min lön med mig, för att vedergälla var och en, såsom hans gärning är. Jag är A och O, den förste och den siste, begynnelsen och änden.»

Märk: »Den orättfärdige», den som icke vill hörsamma ordet och bättra sig, utan vill förbliva i sina synder, han förblive däri; den, som är oren, och icke vill renas, han må mer och mer nedsänka sig i sin orenlighet! Men den rättfärdige varde allt framgent rättfärdig, och varde mer och mer rättfärdig; och den helige må alltmer helgas intill änden! Den, som icke vill bli mer och mer rättfärdig och helig, skall bli mer och mer orättfärdig och oren! Så talar han, som är »A och O, den förste och den siste, begynnelsen och änden». Intet stillastående! *Tillväxa* måste man, antingen i det goda eller i det onda.

O, att varje kristen låte beveka sig till nit om ständig tillväxt i det goda! Är du omvänd till Herren och ett troende nådebarn (och till andra talas icke om tillväxt), visst är du då lycklig, över måttan lycklig - du är uttagen ifrån mörkrets valde, ifrån djävulens makt; du har för alltid förlåtelse för alla dina synder, är för alltid fri från lagens förbannelse, beklädd med Kristi egen rättfärdighet; du är ett Guds barn, Kristi broder, ett Andens tempel, en himmelens arvinge, en jordens prydnad, helgonens längtan, änglarnas fägnad; visst är du lycklig, över måttan lycklig; men »behåll det du har, att ingen må taga din krona!»

Och vill du behålla din stora salighetsskatt, så måste du fara efter tillväxten i nåden, annars skall du visst mista den; så mäktiga äro fienderna, så grundfördärvat är ditt kött, så listig och verksam är djävulen! Han har svurit oss döden, och tänker utföra det.

Alla helgon hava haft en kamp för kronan. Hela skriften talar om ett »kämpande, ett löpande på vädjebanan»; huru kan det då gå väl att tvärt om sova, vila, stå på samma punkt? Och då du ser, huru Herren själv och hans apostlar förmana till tillväxt i nåden, och ser, huru de trogna fordom med mycken vaka, bön, strid och försakelse vinnlagt sig därom, och däremot du aldrig tänker därpå, utan framlever din tid helt sorglös och säker - månne denna ställning kan verkligen vara så trygg och utan all fara?

Men även om ingen fara vore därvid, skulle ju likväl varje kristen, blott för Herrens vilja och välbehag, och för den stora nådens skull, fara efter tillväxt i det goda. Eller är det kristligt att anse sig nu tillräckligt from, tillräckligt troende, tillräckligt älskande, tillräckligt ödmjuk och gudfruktig? Vi hava här förut med varandra betraktat Kol. 3 kap., först huru vi skulle i tron vara döda och uppståndna med Kristus; sedan huru vi skulle leva gudligt, rättfärdigt och tuktigt, efter alla kristnas gemensamma plikter; äntligen, huru var och en i sitt särskilda stånd skulle förhålla sig, såsom äkta makar, barn och föräldrar, tjänare och husbondfolk. Skulle vi icke hava sysselsättning nog, om vi vore vakande och lydaktiga för Herrens ord? Och måste icke allt detta verkställas och övas? Herren förbarme sig och öppne våra sinnen! Skall icke allt detta göras och övas?

Om vi nu däruti äro svaga, det är en annan sak, som står under förlåtelse; men att helt lämna saken, att icke fara efter att göra det, att icke söka därefter, är detta kristligt? Är det säkert och utan fara? Eller månne vi nu hava nog av dessa uppräknade stycken? Skulle vi icke först och sist fara efter tillväxt i vår Herre Kristi dyra, översvinneliga kunskap, att vi måtte mer och mer begripa, vad bredden och längden och djupet och höjden är, och därmed känna Kristi kärlek, som likväl övergår kunskapen? Eller hava vi nu nog av tro och frid i våra hjärtan - och av fröjd i den helige Ande? Hava vi lärt ut konsten att vandra i tron, döda från lagen, glada och saliga blott i Kristi rättfärdighet?

»Vakten eder, I kristna!» säger Luther just över dessa ord (2 Petr. 3:18), »vakten eder, att I icke tänken: vi hava alldeles lärt ut och trott ut hela katekesen, Kristus, sakramenten, döpelsen, avlösningen; ty I haven nu först börjat och ären ännu unga skolpilar. Lagen fördenskull så, att I mån tillväxa och förkovra eder, samt ju längre dess bättre lära, vad det vill säga, att Kristus har dött för eder skull, så att det icke allenast måtte såsom ett skum och fradga sväva på tungan, utan ock tränga sig in i hjärtat och sätta det i rörelse, så att I därav mån vara tröstade och glada till mods. Ty de kristnas leverne borde med rätta vara idel fröjd och gamman».

(Ur den predikan, som Luther höll 10 dagar före sin död, n:o 120 i Ev. Postillan.)

Men vidare: hava vi nu tillräckligen dödat köttet, dess »orenhet, lusta, ond begärelse och girigheten?» Hava vi nu nog av hjärtats barmhärtighet, vänlighet, ödmjukhet, saktmodighet, långmodighet? Hava vi nu nog av den »kärlek, som är fullkomlighetens band? »Äro vi nog flitiga att lära och förmana varandra med psalmer och lovsånger o. s. v.? Herren förbarme sig, Herren hjälpe alla kristna, att häruti måtte blixa någon förändring ibland oss! Detta ämne drager en stark anklagelse över oss.

Men, såsom redan är sagt, plägar det ock vara uppriktiga kristnas största bekymmer, att de icke tillväxa i nåden, såsom de borde. Då uppkommer en fråga, som är av stor vikt för deras hjärtan, såsom ock för vårt ämne, nämligen denna: Var få vi kraft? Vi se och känna den stora vikten av denna tillväxt, men - stå likväl beklagligen på samma punkt eller blixa blott sämre. Var få vi kraft? - Svar: Se, huru aposteln här talar: »Växni i nåden och vår Herre Kristi kunskap. »Han säger icke: växni i den och den dygden, utan: »växni i nåden», säger han, och: »växni i vår Herre Jesu Kristi kunskap. »Det är hemligheten!

Det är nåden i hjärtat, det är Kristi kunskap, som skall förökas, när det fattas kraft; det är av nåden, det är av Kristi kunskap, som liv och kraft och allt gott härflyter. Så talar här Petrus. Så talar ock Paulus, då han säger: »Växom i alla stycken upp till honom, som är huvudet, Kristus, från vilken hela kroppen, sammanfogad... vinner sin tillväxt till sin egen uppbyggelse i kärlek» (Ef. 4:15-16). Märk: »växom upp till honom, som är huvudet»; då »vinner kroppen sin tillväxt till sin egen uppbyggelse i kärlek», genom den glädje och kärlek, som uppkomma i hjärtat genom Guds stora, fria nåd.

Uti nyss anförda Kolosserbrevs 2: a kap. varnar aposteln för falska ledare, som vilja visa oss en bättre väg till tillväxt i helgelse, än den enfaldiga trons väg - visa oss ut på kvistarna av trädet, ut på själva frukterna, när kraft och must fattas, och föra oss bort från roten, från vilken likväl all kraft måste komma. Aposteln säger: De hålla sig icke till »huvudet, varifrån hela kroppen, understödd och sammanhållen av lederna och senorna, tillväxer med den tillväxt, Gud giver.»

Det dröjer något, innan en kristen lärt förstå, huru viktig denna anmärkning är. Mången trogen och benådad kristen har under idel välment nit om tillväxt i det goda rent av förlorat hela nådelivet och blivit en olycklig avfälling blott därför, att han icke enfaldigt förblev på trons evangeliska väg, utan, för tillväxten i det goda, »lät på nytt fånga sig under träldomsok». Därifrån utgå två olyckliga vägar. De, som gå mer ytligt till väga med sin dygdeövning, bliva, såsom aposteln i nyss anförda Kol. 2: a kap. säger, »fåfängt uppblåsta av sitt köttsliga sinne», genom »ödmjukhet och ängladyrkan», bliva så innerligen nöjda med sin tillväxt, sin helgelse, sina vackra dygder. Andra åter som gå djupare med saken och arbeta på hjärtat, de drunkna i eländet, i synd och förtvivlan. Det är därför högst nödigt att väl märka denna väg för tillväxten!

Är ditt samvete bundet, dystert, trälaktigt, så att någon synd först och sist står för dig, du har blivit främmande för din Gud, vanmäktig till allt gott o. s. v., så befatta dig icke med någon tillväxt i fromhet, vänta icke någon kraft, sök den icke - vänd om! - sök endast Kristi kunskap, endast ett frigjort och glatt samvete, genom den helt oförskyllda nåden; och då du blivit fri från lagsinnet, glad och salig i Kristus, då först får du någon tillväxt i kärlek och goda gärningar.

Vi påminna åter om bilden av den febersjuka, som blir blott mer sjuk genom den starka t födan. Alla regler, bud, ansträngningar och bättringsförsök verka på samma sätt på en lagbunden själ. Hon måste tvärt om avstå från allt görande, nu endast höra och emottaga nåd, för att helt frigöras från lagsinnet och på nytt upplivas av Kristi kärlek, tröstas och hugsvalas. Då följer sedan, att hon får kraft av huvudet. Då följer sedan vad David säger: »Jag vill löpa dina buds väg, ty du tröstar mitt hjärta.» – Korteligen: »Fröjd i Herren är eder starkhet» (Neh. 8:10).

Vår dyre Frälsare sade själv: »Jag är vinträdet, I ären grenarna. Såsom grenen icke kan bära frukt av sig själv, med mindre han förbliver i vinträdet, så icke heller I, med mindre I förbliven i mig. Mig förutan kunnen I intet göra» (Joh. 15). Märk! Han säger ju här själv, att allt gott skall utgå från honom, bero av honom och av vårt förblivande i honom. Det heter ock i vårt språk: »växer!» icke gören! Detta tyder därpå, att den sanna helgelsen icke är ett arbete, utan måste fritt utflyta av trosföreningen med Kristus, liksom frukterna växa av ett träd. Det heter därför »Andens frukt», »trons frukt».

Det, som arbetsamt göres för buds och tvångs skull, och som därför kallas lagens gärningar, kan icke behaga Gud. Han älskar blott den glada trons och kärlekens frukter, blott det, som han själv verkat. O, det är just hemligheten av den sanna helgelsen, att den är »Kristi verk i oss» och att den växer - växer av trosföreningen med honom - och att vi endast skola förbliva i tron, glada i honom, och sedan blott giva akt på hans vinkar och ledning. Då verkar Herren själv vår tillväxt i nåden, men på helt andra vägar än vi tänkt. T.ex. när barnaförtröstan och trosglädjen i Gud är förjagad av synd och träldomsanda, då vill Herren av den själen icke hava någonting mer, än att hon blott söker nåden och en förnyad Kristi kunskap.

När åter trons tröst och frid, glädje och kärlek intagit hjärtat, då vill Herren, att själen skall vara verksam, prisa, bekänna, tjäna och efterfölja honom i goda gärningar. När kors och lidande nedtrycka själen, då vill Herren verka ödmjukhet, besinning, avdöende från världen. När synd och satan bliva liksom helt lössläppta på en kristen, så att han sållas och kullkastas såsom Petrus, då har någon högmödsinbillning förut uppblåst honom, och då skall han lära ödmjukhet och Herrens fruktan.

När en kristen, som verkligen har sitt trosöga fäst på Kristus, likväl blir ovanligt vanmäktig, icke kan bedja, icke älska, icke glädjas i Gud, icke tillväxa i något gott, då vill Herren lära honom, att »ödmjuka sig under Guds mäktiga hand» och att »bedja Gud om allt», att mer verkligt anse allt såsom gåvor av Gud. Kär Paulus hade en »påle för köttet, en satans ängel, som kindpustade honom», och Herren icke ville höra hans bön om förlossning, då beforderades Pauli tillväxt i nåden. Så verkar Herren vår tillväxt, nämligen på ett sådant sätt, att vi ofta förskräckas därvid, icke kunna begripa det och bliva själva mer och mer svaga och tillintetgjorda; men - men så blir Kristus mer och ensam allt.

Så lära vi omsider, att i oss är alls intet, att vi förmå alls intet mer, än synda, och allt gott, såsom tro, rättsinnighet, kärlek, bön, vaksamhet, allt är det blott gåvor av Herren. Så blir det verkligt, att vårt liv är Kristus och våra bättre krafter och gärningar hans verk. Därom hade Paulus för sin egen del sådant nit, att han säger sig »icke ens drista tala om något, som icke Herren hade verkat genom honom» (Rom. 15),

och åter: »Därför skall jag hellre berömma mig av mina svagheter, på det att Kristi kraft må vila över mig; ty när jag är svag, då är jag stark» (2 Kor. 12). Detta är kraftens och tillväxtens hemlighet och är något, varpå vi vanligen nog sent lära att giva akt. Detta förstod och menade den kristlige skalden, som sjöng:

*Märk, själ, ett ord, som visst är stort:
När Jesus vinkar, gå.
När han dig drager, hasta fort,
När Jesus håller, stå.
När han dig ärar, böj dig ned,
Dig älskar, sötman känn;
Men när han agar dig, så bed
och vet, det fordras änn'!
När han sin nåd och salighet
Förklarar här och där,
Gläds över den barmhärtighet,
Han andra ock beskär.
Men när han dig ock bruka vill,
Så stig i kraft då fram!
Är Jesus uti själen still,
Var du ock overksam.
Kort, kära själ, i lust och nöd Ditt hela hjärta giv
Åt Lammet, och intill din död Dess ära trogen bliv.*

När det kommit därhän med en människa, att hon för den nåd, hon fått, ingenting i världen högre önskar sig, än att kunna, få följa och tjäna sin Frälsare och i allt göra hans vilja; då må hon vara lugn i allt, som händer. Ty vad hon då icke kan, det må hon anbefalla åt Gud. Uti ordet är oss sagt, vad Herren äskar av oss; gör det och vänta icke på särskilda ingivelser om vad du skall göra; nej, låt ordet vara dina fötters lykta och ett ljus på alla dina vägar; låt regel vara regel och gör därefter, så långt det går, men, »när det alls icke går», du blir svag, du blir vanmäktig - vet då, att all din kraftansträngning är fruktlös; kom då genast ihåg Kristi ord: »Mig förutan kunnen I intet göra.»

Slutlärdomen av allt blir den, att vår tillväxt i nåden lär gå samma väg, som vår andliga födelse. Men vår nyfödelse skedde därigenom, att vi blevo genom lagen och våra bättringsförsök nedslagna, tillintetgjorda, misströstande, men att Kristus blev vår enda tillförsikt och frälsning, tröst och salighet. Så går det ock med tillväxten, nämligen att vi i oss själva bliva mer och mer till intet, men att Kristus blir mer och mer »allt uti allt» för våra hjärtan. Detta är tillväxtens hemlighet. Den är träffande uttryckt med Johannes Döparens ord om sig och Kristus, och vilket må bliva vårt valspråk, nämligen: - Han måste tillväxa - men jag måste avtaga (Joh. 3:30)

Detta är väl vackert i uttryck, men o, huru ömkligt och bittert i erfarenheten! *Jag avtaga?* Jag skulle ju tvärt om *tillväxa*? Här är svårigheten. Ordet kräver förbättring, tillväxt i det goda - och då skall jag därjämte avtaga, bliva eländigare i mina ögon! Jag kan icke begripa det - ännu mindre kan jag tåla själva saken. Väl vet jag, att jag bör bliva mer och mer ödmjuk och fattig i anden, mer och mer känna mitt fördärv, min ondska; men jag ville hava blott själva förkrosselsen, syndakänslan, ångern, och icke själva synden. Men det går icke den vägen.

Därför ser jag i skriften, att när Herren ville hos Petrus kväva förmätenheten och verka ödmjukhet, så gav han satan lov att sålla honom. På samma sätt med Paulus i 2 Kor. 12: e kap. Men då frågas: Huru tillväxer jag då i det goda? Som redan är sagt: när det onda, som i alla fall finnes hos mig, blir mig mer och mer uppenbart, förskräckligt, vederstyggligt, förödmjukande, och jag själv, hel och hållen, mer och mer föraktlig och tillintetgjord, men Kristus blir mig mer och mer allt uti allt, mer och mer dyr, oumbärlig, och därför även mer och mer rår om mig och regerar mig. Det är huvudsaken, att Kristus tillväxer, att vi växa i Kristi kunskap. Därför nu endast därom några ord.

Kristus kan icke tillväxa i oss, med mindre vi själva avtaga. Genom ordet, sakramenten, bröders undervisning, bön m.m. kunna och bära vi visserligen samla mer och mer kunskap om Kristus; men det blir likväl aldrig någon rätt

levande, sann och djup Kristi kunskap, med mindre vi genom egna bedrövliga erfarenheter, den ena gången efter den andra, blivit berövade vårt hjärtas hemliga bistöd för tron, och då, för var gång, när vårt hjärta velat förtvivla, ännu blivit frälsta genom Kristus; då hava vi för var gång funnit en ny grad av härlighet i Kristus.

Så måste man *leva* sig in i Kristi sanna kunskap. Därför säger Luther: »Då Gud vill *föröka* en människas tro, lagar han så, att all tro börjar *fattas* henne. Så gjorde han t.ex. med Job. Först lät han fråntaga honom all den lekamliga välsignelse, som också var ett bistöd för tron på den gode givaren; sedan, då Job sökte ersättning för skadan uti sin fromhet och mitt i den bittra prövningen prisade Gud, då lät Herren blott ännu värre plåga den fromme mannen, lät satan riva hans kropp, och vänner och maka antasta hans gudaktighet, till dess han äntligen av otålighet grovt försyndade sig och förbannade sin födelsedag. Då var även hans fromhet rubbad. Då tyckte sig Job vara övergiven av all Guds hjälp, lekamlig och andlig, och då sade han, bland annat, kvidande: »O att jag vore såsom i de förra månader, då Gud beskyddade mig; då hans lampa sken uppå mitt huvud, då vid hans ljus jag gick i mörkret! – Jag klädde mig i rättfärdighet, och hon iklädde sig mig; jag var öga åt den blinde och jag var fot åt den halte; jag var en fader för de arma m.m. Jag tänkte då: jag får dö i mitt bo och räkna dagar många såsom sandkornen» (kap. 29).

Märk: »jag tänkte: jag får dö i mitt bo! » d. ä. jag får intill min död hava allt i samma goda skick. Men det nästet blev förstört - all hans härlighet, ja, även hans stora fromhet! Se, så gör Herren, då han vill föröka och rena tron. Då nu Job efter all denna förstörelse blott fick dubbel välsignelse och nåd (Job 42), då hade han ock vunnit en fördubblad tro. Så gör Herren med oss alla andligen. Så förökas, förnyas och renas tron genom förstörelser av våra bistöd för densamma.

Vi erinra oss här en gammal österländsk fabel, som tjänar till en livlig bild av förhållandet - nämligen den om fågeln Fenix (egentligen en sinnebild till den djupare visheten). Om denna fågel sades, att han var odödlig, men på det sätt, att han visserligen föråldrades, men då lade han sig i sitt näste och antände detta och steg, sålunda förbränd, blott i förnygrad skönhet åter upp ur sin aska. Vilken träffande bild av vårtro, denna högsta vishet! Den vill gärna bygga sig nästen av vår fromhet, ånger, bön, rättsinnighet; men då Herrens helighets eld antänder våra stråbyggnader, går tron själv i förnyad friskhet och renhet ut ur den elden. Sådant måste varje kristen många gånger genomgå. Vi vilja antyda några exempel därpå och därvid skåda, huru man växer i Kristi kunskap.

Men vi skola först kasta en blick på det gamla säkerhetsnästet, i vilket vi ligga, förrän Herrens röst ännu nått oss. Såsom förvillade naturbarn hava vi då vårt näste uti en mängd falska begrepp om Gud och oss själva, såsom att Gud icke kan fördöma oss, människan är svag utan sin skuld, hjärtat är gott; även äro några goda gärningar i åminnelse hos Gud o. s. v. Kristus känner man nu blott till namnet och historien, ty man har ännu icke behövt honom. Allt är frid och säkerhet. Men en blixtråle av Guds helighet faller in i själen och - nästet råkar i brand; man känner, att Gud är en förtärande eld, man börjar söka frälsning i ånger, bättring, bön. Men det är allt strå, som förtäres av elden. Man känner, att allt måste vara vida fullkomligare, om det skall bestå för den Helige.

Dels detta, dels ock, att man hör om Kristus, såsom vår ende Frälsare, utan vilken ingen kan varda salig, gör, att själen nu flyr till honom, börjar bedja till honom och vill med all makt *tro* på honom. Men huru känner hon nu sin Frälsare? Såsom den där vill mycket nådefullt frälsa och benåda henne, likväl under *villkor* av en uppriktig *lydnad*, en allvarlig *förbättring*. Vet hon nu, vad hon har uti Kristus? Ack, knappt till den ringaste början. Hon griper sig då an med att förbättra sig, avlägga synder, öva dygder, tjäna Herren. Då detta lyckas, är hon nöjd och troende och tror - »på Kristus allena», tänker hon. Hon vet icke, att hon nu byggt sig ett nytt näste av sina nya dygders strå, i stället för det gamla, som i väckelsen förbrändes av Sinais eld; ty ehuru finare och hemligare, är det likväl på hennes egen nya fromhet, rättsinnighet och dygder, som tron innerst vilar.

Men även i detta näste får hon icke länge förbliva. I elden av en djupare självkännet och många bedrövliga erfarenheter av det oändliga inre fördärvet blir även detta vilonäste förstört, och ur askan, ur förstörelsen och bedrövelsen uppkommer, under evangeliets hörande, en ny grad av tro och Kristi kunskap - hon fröjdar sig hjärtligen att nu upptäcka i Kristus en sådan Frälsare, som icke alls fordrar några våra gärningar, såsom villkor för sin nåd, utan som fordrar endast tron, för att skänka syndaren hela rikedomerna av sina nådeskatter. Känner hon nu Herren Kristus? Visserligen till en del, men ock blott till en del. Med en finare andlig blick ser man, att hon snart åter igen byggt sig ett falskt näste, och det just av sin tro. Ty så länge hon finner denna hos sig i dess rätta kraft och friskhet, är hon tröstad, annars icke. Herrens frid beror av bevisen på, att hon har tron.

Hon ser således salighetens grund till det mesta inom sig själv. Hon grundar sin tro på själva tron. Denna förvillelse består av en blandning av sanning och villfarelse. Det är sanning, att man nödvändigt måste med tron omfatta Kristus,

men märk: Kristus, icke sin tro. Och det är icke för att Gud skall skänka oss Kristi nåds fullhet, utan på det vi måtte emottaga densamma, som tron fordras. Vidare: det är just den rätta tron, som icke ser på sig själv eller på tron, utan på Kristus allena; såsom Luther säger med anledning av »kycklingarna under hönans vingar»: »Den som vill bestå inför Guds dom, för honom är det icke nog, att han säger: jag har tron, ty allt, vad hos honom är, kan icke beskydda honom, utan han sätte Kristi egen rättfärdighet emot samma dom och låte den handla med Guds dom; ty hon kan med all ära bestå inför honom evinnerligen. Under denna Kristi egen rättfärdighet kryper, smyger och trycker sig tron och tror, att densamma skall bevara honom. Så sker det ock. Han blir genom sådan tro behållen, icke för trons skull, utan för Kristi och hans rättfärdighets skull.»

Denna benägenhet att se på sin tro gör väl icke ett helt otroget och osaligt tillstånd, om likväl Kristus är hjärtats huvudtröst, vilket märkes därav, att när bistödet undanryckes, Kristus tillgripes; men det är likväl ett sjukligt tillstånd, mer lagiskt än evangeliskt, där är ett slag i tron, den skall åter renas genom eld. Detta sker så, att Herren mer och mer undandraget oss alla förmimmelser av tron och dess verkningar; ja, det kommer en tid, i synnerhet efter några års vandring i tron, då själen ofta med förskräckelse vaknar över, att trons alla saliga verkningar tyckas vara helt förlorade, och endast en torr kunskap och självtagen tro synes återstå; där är icke mer den livliga, varma, glada förtroligheten och böneumgängelsen med Gud, som förr, icke mer den innerliga, kännbara kärleken till Frälsaren, icke mer den noggrannheten, icke mer den livsfriskheten, som i de första saliga dagarna.

Där tillföre en skön, saftig, grönskande och blomstrande örtagård var, där är nu en torr sandöken; bröllopet är slut, brudgummens kännbara, ljuva närvaro slut, eller gives oss högst sällan - bröllopsfolket fastar. O, huru själen då ofta arbetar och kämpar i bönen att kunna återfå dessa forna, innerligt saliga stunder med sin Frälsare! Men nej! det är så torrt, han kännes så fjärran, det är åtminstone nu mycket mer sällan han skänker oss sin kännbara närvaros ljuvlighet. Härjämte få nu tvärt om svåra frestelser besöka oss, djävulen får tillstånd att sälla och kullkasta oss, och vi ropa till Herren, men det tyckes blott bli va; vi tyckas ofta vara helt övergivna åt djävulen och frestelserna. Då jämrar vi oss ofta och sörja med Job våra forna dagars härlighet: »O, att jag vore såsom i de dagar, då Gud beskyddade mig; då hans lampa sken upp på mitt huvud; då jag klädde mig uti rättfärdighet» - ja, då varm tro och kärlek var min ungdoms skönhet! Och jag tänkte: »jag får dö i mitt bo och där räkna dagar många såsom sandkornen»; jag tänkte, att min fromhet och andliga härlighet skulle vara i beständigt stigande. Vi sörja såsom över ett förlorat paradiset. Var är nu vår tillväxt?!

Nu hava vi »avtagit». Nästet är förstört. Men ur ruinen och askan av denna vår förstörda härlighet uppgår åter en ny förökad Kristi kunskap. Det är på denna bedrövlige väg vi lära att något bättre giva akt på ordet. Och nu göra vi den fröjdefulla upptäckten, att icke ens *tron* var vår frälsare, icke kärleken, icke ens *några* trons och Andens frukter, utan att Herren *Kristus själv i egen person*, med vad *han själv gjort i vårt ställe*, är vår *hela* och *enda* för Gud gällande rättfärdighet; att vi äro »för Gud benådade endast i den älskade»; att i oss är idel synd och skam och Kristus själv *både vår rättfärdighet och starkhet* - och att alla våra bedrövlige erfarenheter varit nödiga, endast för att lära oss med allvar giva akt på detta.

För att icke sätta i fråga, att någon på jorden skulle hava fullkomligt fattat vår Herre Kristi »översvinnelige kunskap» (Fil. 3), är blott att beklaga, att, även ibland de trogna, de flesta känna sin Herre Kristus så högst ofullständigt. De förstå väl, att han en gång dött för oss och burit våra synder på sin kropp upp på trä; men när det gäller att tro och leva därav, så hava de endast tröst för de gamla synderna; det är för dem, liksom om Kristus sedan skulle lämnat det åt oss att nu själva så tro och älska m.m., att Gud kan vara oss nådig; att vi således nu dagligen skola bestå med vår egen rättfärdighet.

De äro få, som veta och tro, vad det vill säga, att Kristus själv är alla stunder vår rättfärdighet; att, såsom aposteln säger, »han är i Guds åsyn oss till godo» (Ebr. 9:24), eller att »han är en överstepräst till evig tid efter Melkisedeks sätt». Men denna kunskap hörer ock till de högre hemligheterna. Då aposteln ville i Ebr. 7: e och följande kapitel framställa denna, gjorde han först i 5: e och 6: e kap. en vidlyftig förberedelse, däri han klagar, att det var svårt att tala om detta ämne, efter de voro så oförståndiga; han kallar det en »stadig mat», som icke passade för barn utan övade sinnen, och i kap. 6:1 kallar han det »en lära, som fortgår till fullkomligheten».

Kristi översteprästerliga ämbete omtalas i två betydelser. Talar man om hans prästadöme på jorden, så förstår man därunder hans offerande på korset, varigenom han tog lagens förbannelse från oss och vann åt oss en evig försoning. Detta är allt riktigt! Och det gjorde han såsom den rätte Aron. Handlar man åter om hans prästadöme i himmelen, så plägar man vanligen därunder förstå, att han, såsom syndarnas salighetshövding, försvarare och skaffare över de heliga hävorna, nu utdelar åt de troende till verkligt åtnjutande det goda, som han med sitt blod förvärfvade. Även det

är rätt! Därvid tänker man också på hans prästerliga förbön hos Fadern. Och härmed tror man sig hava uttömt begreppet av hans himmelska prästadöme. Och likväl ser man ännu blott den ena och på långt när icke den härligaste sidan av saken. Det tröstefullaste och saligaste är ännu förborgat. Och vad kan det vara?

Det är redan nämnt, det är nämligen hans prästerliga företrädande av vår person inför Fadern. Han »är i Guds åsyn oss till godo!» Det säger något mer. Man har väl anat något härom, då man talat om hans förebedjande; men med denna aning har det i grunden ganska litet att betyda. Menas nämligen, att han ännu beder om våra synders förlåtelse, så ligger däri hellre en finare förnekelse eller fördunkling av Kristi stora verk för oss. Såsom den bekante F. V. Krummacher härom anmärker: »Måste Kristus ännu bedja om vår benådning, så får det ju det utseendet, som hade han icke helt fullbordat sitt verk. Många hava ock erkänt, att detta inkast och bekymmer besvärat dem just i de stunder, då de velat taga tröst av denna tanke om Kristi förbön. »Men det är ock att märka, att det ingenstades i skriften står, att han nu i himmelen beder om våra synders förlåtelse.

Det ordet i 1 Joh. 2:1, att vi »hava en försvarare hos Fadern», innebär icke någon bön. Och om Ebr. 7:25, där det i vår svenska bibel heter: »Han lever alltid för att bedja för dem», måste man anmärka, att det står i grundtexten icke egentligen »bedja», utan då hellre »företäda dem». Ordet betyder egentligen träda emellan. Och angående förbön om Guds nåd emot oss erinra vi om Kristi ord: »Jag säger icke, att jag skall bedja Fadern för eder; ty Fadern själv älskar eder» (Joh. 16). En annan sak är, att han lovade bedja om Andens sändande (Joh. 14:16). Det är blott bönen om nåd och förlåtelse för oss, som vi enligt skriften skola anse vara en gång fulländad och icke mer fordras av vår Överstepräst; ty aposteln säger, att »han under sitt köttis dagar hade framburit böner och åkallan med starkt rop och tårar» (Ebr. 5:7), och att han med hela sitt offer »vann en evig förlösning» (kap. 9:12), vartill då må läggas samme apostels ord: »Där förlåtelse för synd och överträdelser är, där är icke mer offer för synd» (kap. 10: 18). Men om nu härigenom ovannämnda begrepp om Kristi förbön bortfaller, så kommer något oändligen större, tröstligare och härligare i dess ställe. Detta är, vad skriften kallar hans företrädande, eller att han »visar sig i Guds åsyn för oss!» Och vad vill nu det säga?

Kristus var av Fadern given och förordnad att, såsom den »andre Adam», stå i vårt ställe inför lagen. Ifrån krubban till sin grav var och handlade han i vårt ställe. Detta lär skriften uttryckligare än något. »Den, som icke visste av synd, har Gud för oss gjort till synd, på det att vi» o. s. v. Han övertog våra plikter och skulder - »född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen.» Vad han gjorde, det gjorde vi, vad han led, det led vi - vi »som hålla så före, att en har dött för alla, och därför hava alla dött». Sedan han nu uppfyllt all rättfärdighet för oss, och vi uti honom uppfyllt den, då återvände han under hela himmelens fröjderop dit upp igen, varifrån han var kommen. Och vad gör han nu för oss i himmelen? Aposteln har därom i anförda Ebr. 9:24, ett mycket uttrycksfullt ord: *εὐφρανισθηναί*, »visa sig, framställa sig, i Guds åsyn oss till godo». Han framställer sig för Fadern, icke blott med de förhålligade såren, såsom tecken av sin oändliga lydnad, utan i hela den sköna skruden av alla lagens uppfyllelser för oss, och är, såsom sådan, Faderns hela välbehag, fröjd och förmöjelse.

Men det har han ju varit av evighet? torde du säga. Nej, märk! Han är det icke blott såsom det eviga Ordet, som var i begynnelsen hos Gud, utan nu är han allt detta såsom »Människosonen», såsom den »andre Adam», såsom sin mänskliga släkts huvud och borgesman. Han icke allenast »framställer sig» för Fadern, utan han »föreställer» eller »företäder» inför Fadern i sin person »alla sina lemmar». Märk, huru aposteln talar: »Han är i Guds åsyn oss till godo» - märk, oss till godo!

Såsom den evige Fadern en gång såg hela det mänskliga släktet uti den ene »Adam», så ser han nu alla Kristi lemmar i Kristus allena. I Kristi gestalt ser han vår gestalt, i Kristi lydnad vår lydnad, i Kristi renhet, skönhet och älskvärdhet ser han vår! Såsom Kristus själv uttryckligen säger: »Jag helgar mig själv för dem, på det att ock de skola vara helgade i sanning» (Joh. 17), och Paulus: »Han har benådat oss i den älskade» (Ef. 1). Men när Fadern ser oss i Kristus, följer ock, att han även älskar oss i Kristus »med den kärlek, varmed han har älskat honom» (Joh. 17: 23, 26), och som därför i skriften kallas hans »kärlek i Kristus Jesus».

O, detta himmelska råd, detta härliga förhållande, det kan icke med någon jordisk bild förliknas! Föreställom oss likväl, såsom ett svagt exempel: om konung Farao, för vilken Josef var allt i alla, hans högra hand och folkets räddare, kunnat få för sitt öga samma bild på alla Jakobs övriga söner - samma bild, som han hade av Josef. Han tänkte sig dem alla i lika mått älskvärda, som denne, älskade dem därför med samma innerlighet, bestämde för dem alla samma välgärningar, ära och förmåner, som han skänkt Josef. Då hade ju Farao skådat Ruben, Simeon, Benjamin e.t.c. uti Josef; uti Josef älskat dem, uti Josef omfamnat dem, och Josef har inför konungen företrätt sina bröder, har i sin person bragt dem för hans ögon.

Nu, på sådant sätt företräder Kristus oss inför Fadern; ehuru med den stora skillnaden, att den himmelske Fadern icke bildar sig i tanken vår likhet med Kristus, utan att vi verkligen äga densamma, nämligen efter den stora gudomliga tillräknelserlagen och genom Kristi verkliga företrädande av vårt ställe, verkliga uppfyllande av all rättfärdighet för vår räkning.

Må ingen göra sig en så fåvitsk föreställning om saken, som skulle Gud icke veta, att vi äro orena syndare. Det vet han väl; det är därför han förer oss i alla de reningseldar, i vilka vi så ofta vilja helt försmäktas. Men han betraktar, han bedömer oss icke mer efter vad vi äro i oss själva, utan efter vad vi äro i hans »älskade Son». Därför älskar han oss ock över allt vad vårt förstånd kan fatta, även mitt i de mångfaldiga svagheter och syndaskräppligheter, som plåga oss; så att under det vi gå och sucka och tänka, att vi äro högst vederstyggliga inför honom, då ser han sina ögons lust på oss - allt därför att Kristus är i Guds åsyn oss till godo.

Sådant är nu vår Melkisedeks prästadöme i himmelen. Det är således intet dåraktigt och förmätet talesätt, om vi säga: »Den, som vill lära känna oss efter vår rätta gestalt, skåda på Kristus i hans härlighet»; intet tomt svassande, då Luther säger: »Vår härlighet är i himmelen, där Kristus är»; intet överdådigt skryt, vad Basilius skriver: »Om någon såge den rättfärdighet och skönhet, som en rättfärdiggjord människa i Kristus har inför Gud, skulle han blott för hennes skugga stiga upp och buga sig»; eller om vi säga, att himmelen såsom en förtrolig fadershydda varje ögonblick står oss öppen, där vi, såsom barn i huset, när helst vår timme slår, skola på det hjärtligaste välkomnas. Det grundar sig allt på vår Översteprästs, som företräder vår plats i Guds åsyn.

Nu beror det blott därpå, att vi härmed åtnöja oss och icke vilja varda funna i något annat, än i Kristus. Vill du icke låta trösta dig, förrän du själv är helig, så vill du vara funnen i din egen helighet. Vill du tvivla på Guds vänskap, emedan du icke finner din tro sådan, som den bör vara, så vill du vara funnen i din tro. Tror du, att Gud icke kan älska dig, emedan du känner dig så torr och kall i hjärtat, så vill du varda funnen i dina varma känslor. Menar du, att Gud skulle mer älska dig, om den och den dygden en gång hunne till en mer fulländad skönhet, så är det i dina dygder, du vill varda funnen. Du vill själv vara din översteprästs, du vill varda salig i ditt eget namn.

Vakta dig för otrons uppror emot Herrens Smorde! »Det är icke något annat namn under himmelen, bland människor givet, i vilket vi skola bliva frälsta», utom i Jesu Kristi namn. Håll då, med Paulus, allt annat för förlust och avskräde mot det övertärfande i vår Herre Jesu Kristi kunskap, och fröjda dig, att du får varda funnen blott i honom. Se dig ock själv varje ögonblick innesluten i Kristus, försök aldrig att bestå i ditt eget namn; och detta saliga medvetande om Kristi företrädande av ditt ställe och om Guds vänlighet i Kristus, skall verka i ditt hjärta en varaktigare, djupare frid, en innerligare kärlek och med kärlekens ljuva band tvinga dig att å din sida söka mer och mer troget företräda hans plats här på jorden; såsom han sade: »Därigenom är min Fader förhärsligad, att I bären mycken frukt.»

Men håll likväl den punkten alltid skär, att om ock du ofullkomligt företräder hans plats, han likväl alltid fullkomligt företräder din. Kan du blott förbliva i honom, så är du alltid för Gud tack. Och med tillväxten av denna tro i hjärtat skola vi mer och mer tillväxa i alla stycken i honom, som är huvudet, Kristus.

Men honom vare nu ära och lov för allt - ja, hjärtlig tack och ära ifrån evighet till evighet! Amen.

- C-O Rosenius 1850

(Nionde årgången, år 1850)

© Pietisten 2018

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com